

Es trist haver-ho de dir: l'ideal dels Amics d'Europa ens apar cada dia més combatut per la fatal realitat. La fórmula de la Societat de les Nacions la creiem molt lluny de poguer assolir palpable realitat. Potser no passarà mai de una aspiració justa, noble i generosa.

Amb aixó ha passat el mateix que amb quasi totes les fórmules de superació col·lectiva: trobada la fórmula, tothom treballa per adulterar-la barrejant en exclusiu profit propi. El sentit moral és cosa molt difícil de conciliar amb l'egoisme de les col·lectivitats, molt més fort i dur que els dels individus.

Hi ha qui creu que la culpa de tot la tenen les oligarquies governants que

decideixen els afers de les nacions sense el control eficaç de la autèntica voluntat popular. Potser en aixó hi ha-hi una part de veritat, però també és cert que mentre no sigui aconseguida una assenyada educació de les masses populars, mentre aquella voluntat popular no sigui intel·ligent, la intervenció directa de la massa dels pobles en la direcció dels governs és cosa exposada a grans fracassos. Vegi's el cas de la nova Rússia.

En l'estat de pessimisme a que ens porten les anteriors reflexions, hom veu la pau molt llunyana i fins hom, que desitja ansiosament la pau, no sap si fóra pitjor que aquesta vingués prematurament.

F. FONTFREDA.

LA CARTA DE LORD LANSDOWNNE

El 31 de juliol a la tarda es reuniren a l'Essex Hall de Londres els amics i partidaris de la campanya pacifista de Lord Lansdownne, sota la presidència de Lord Beauchamp.

Es llegí una carta de Lord Lansdownne de la qual transcrivim els següents fragments:

«Anem a començar el cinquè any de la guerra gran per la llibertat, i la setmana vinent tornarem a afirmar la solemne resolució de no desistir en l'esforç fins que puguem obrir una pau amb honor. Mestrestant, amb cada mes que passa, el tribut que la guerra exigeix esdeve més i més gran. El món civilitzat va quedant exhaurit dels seus recursos, i està malgastant les seves energies en esforços merament destruc-

tius, cada un dels quals suposa una minva en les seves reserves potencials i una nova mutilació en el seu mecanisme productor.»

«De totes les impressions que rebem pot deduir-se que el desig de la pau es troba molt estès entre les nacions enemigues. ¿Com podria ésser altra cosa? No pas de cap altra manera pot explicar-se el llenguatge usat per aquells alemanys i austriacs als quals la seva posició permet parlar amb tota llibertat, i les constants «exploracions» que intenten els governs de les Potències centrals. Però, ens trobem, segons sembla, tan lluny, com sempre, de la pau. Segueix creixent la marea de la mort i